

ДЕРЖАВНА МІГРАЦІЙНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

**Контактний інформаційно-аналітичний центр з моніторингу
міграційних процесів**

**ОПЕРАТИВНИЙ ЗВІТ
З МОНІТОРИНГУ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ
(11 – 17 грудня 2015 року)**

Київ 2015

Оперативний звіт підготовлено Контактним інформаційно-аналітичним центром з моніторингу міграційних процесів Державної міграційної служби України.

Контактний інформаційно-аналітичний центр з моніторингу міграційних процесів Державної міграційної служби України створений відповідно до наказу ДМС від 29 травня 2015 року № 64 в рамках виконання рекомендацій, що містяться у п'ятій доповіді ЄК щодо прогресу України у виконанні Плану дій щодо лібералізації ЄС візового режиму.

Контактний інформаційно-аналітичний центр з моніторингу міграційних процесів діє на базі Управління документального забезпечення, роботи зі зверненнями громадян та запитами на інформацію Державної міграційної служби України.

У звіті представлені оперативні (за тиждень) результати спостережень за основними подіями в Україні та світі, з метою здійснення прогнозу розвитку міграційних процесів в Україні.

У звіті використано статистичну інформацію ДМС, Оперативної групи Міжвідомчого координаційного штабу з питань, пов'язаних із соціальним забезпеченням громадян України, які переміщуються з тимчасово окупованої території та районів проведення АТО, звіти СММ ОБСЄ, інформаційні повідомлення Держприкордонслужби, СБУ, Інформаційно-аналітичного центру, ДСНС, агенцій УНІАН та Deutsche Welle, української служби Британської телерадіомовної корпорації, МОМ, Єврокомісії, радіо «Свобода», інформаційного порталу Warsintheworld.

ЗМІСТ

I. ОКРЕМІ ПОКАЗНИКИ МОНІТОРИНГУ МІГРАЦІЙНИХ РИЗИКІВ	2
1.1. Зовнішні показники	2
1.1.1. Соціально-політична ситуація у світі	2
1.1.2. Наявність військових конфліктів та війн у світі	3
1.1.3. Наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних,	5
1.1.4. Основні шляхи постачання нелегальних мігрантів у Світі	6
1.2. Внутрішні показники	9
1.2.1. Наявність в Україні надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних.	9
1.2.2. Події у районах проведення Антитерористичної операції.	9
1.2.3. Кількість внутрішньо переміщених осіб з тимчасово окупованої території України.	11
1.2.4. Зміни в законодавстві	12
II. ВПЛИВ ЗНАЧЕНЬ ОКРЕМИХ ПОКАЗНИКІВ МОНІТОРИНГУ МІГРАЦІЙНИХ РИЗИКІВ НА МІГРАЦІЙНУ СИТУАЦІЮ В УКРАЇНІ..	13
2.1. У сфері внутрішньої міграції.....	13
2.2. У сфері нелегальної (незаконної) міграції.....	16
2.3. У сфері надання притулку.....	17
2.4. У сфері трудової міграції	18

I. ОКРЕМІ ПОКАЗНИКИ МОНІТОРИНГУ МІГРАЦІЙНИХ РИЗИКІВ

1.1. Зовнішні показники

1.1.1. Соціально-політична ситуація у світі

Минулого тижня (11 – 17 грудня) світові події, які мали прямий або опосередкований вплив на міграцію, були такими:

- **12 грудня** представники КНДР і Південної Кореї приступили до другого раунду переговорів про нормалізацію відносин між країнами.

Переговори почалися в п'ятницю. Вони проводяться за ініціативою Пхеньяна, який виступив за нормалізацію відносин між країнами, які в черговий раз загострилися після того, як два військовослужбовці Південної Кореї в серпні постраждали при підриві північнокорейської міни.

Переговори проходять на території Північної Кореї. Обидві країни представлені чиновниками, в прямий обов'язок яких входить робота над мирним об'єднанням двох Кореї.

У той же час аналітики не чекають від переговорів якогось прориву;

- **13 грудня** стало відомо про те, що Федеральний уряд Бельгії в цілях посилення заходів боротьби з тероризмом схвалив внесення до конституції країни поправки про продовження з нинішніх 24 годин до 72 годин тимчасового утримання під вартою осіб, підозрюваних в скоєнні злочинів.

Схвалений бельгійською владою пакет з 18 заходів з попередження терактів і виявлення терористів та їх пособників дозволяє поліцейським проводити обшуки в місцях проживання передбачуваних терористів у будь-який час доби. Чинним законодавством даного роду спецзаходи заборонені в інтервалі з 9 годин вечора до 5 години ранку. При цьому вимога наявності відповідного ордеру судді не скасовується.

Інша міра - протидія поширенню в мечетях на території Бельгії ідей салафізму.

Крім того, бельгійська влада вирішили розширити повноваження спецслужб з прослуховування і стеження при збереженні вимоги на наявність відповідного судового рішення.

Схвалено також застосування електронних браслетів щодо радикалізованих осіб, підозрюваних у прагненні відправитися на війну в Сирії, а також вирішено збільшити бюджетне фінансування поліції і спецслужб;

- у понеділок, **14 грудня**, в Брюсселі почалися переговори про інтеграцію між Європейським Союзом та Сербією.

Наразі переговори стосуються двох тем: внутрішнього фінансового контролю та нормалізації відносин між Белградом та Приштиною.

У 2012 році країна отримала статус країни-кандидата у члени Європейського Союзу, а у 2013 році Сербія та Косово за посередництва Євросоюзу досягли угоди щодо нормалізації відносин;

- влада Саудівської Аравії оголосила про створення військової коаліції ісламських держав для протидії тероризму.

До складу військової коаліції увійдуть 34 держави, зокрема Йорданія, Єгипет, Туреччина, Туніс, Катар, ОАЕ, Малайзія, Пакистан. Також згадуються Палестина (як незалежна держава), Сомалі, Нігерія, Марокко і Ємен.

Управлятися коаліція буде з оперативного штабу в саудівській столиці Ер-Ріяді. Також штаб займеться координацією дій з міжнародними інститутами та іншими державами.

Які саме кроки планує здійснити коаліція для боротьби з міжнародним тероризмом, в заяві не уточнюється. У документі йдеться про необхідність захистити мусульманські країни від «зла терористичних груп і організацій», під якою назвою вони б не виступали;

- тайфун «Мелор», що обрушився на Філіппіни досяг центральної частини країни і почав слабшати. Швидкість вітру складала 140 км/год, а окремі пориви досягали 170 км/год.

В регіоні було евакуйовано 720 тис. осіб. Внаслідок стихії залишилися без електроенергії декілька мільйонів осіб як мінімум у семи провінціях Філіппін. Через тайфун були повалені дерева і розірвані лінії електропередачі.

Оцінки кількості загиблих різняться. Деякі ЗМІ повідомляють про одну жертву тайфуну, а деякі - про трьох. Один з них помер від переохолодження, а двоє інших втопилися.

В середньому на Філіппіни в рік обрушується приблизно 20 тайфунів. Найбільша активність спостерігається в кінці року;

- **15 грудня** Директор поліцейської служби Європейського союзу (Європол) Роб Вайнрайт повідомив, що до терористичної організації «ІДІЛ» приєдналися від п'яти до семи тисяч європейців.

За словами Вайнрайта, терористи провели тренування і навчання від п'яти до семи тисяч громадян країн Європи в Іраку і Сирії.

Директор Європолу повідомив, що деякі з тих, хто приєднався до «ІДІЛ», повернулися назад у Європу «з наміром вчинити такі ж атаки, з якими сили безпеки країн Європи вже стикалися»;

- **17 грудня** Міністр промисловості Ірану Мохаммед Реза Нематзаде заявив, що Іран готовий вести переговори про вступ до Всесвітньої торгової організації.

Економіка Ірану є найбільшою серед тих країн, які не вступили до СОТ.

Раніше, Нематзаде говорив, що вступ до СОТ буде можливий відразу після того, як будуть улагоджені політичні питання, які перешкоджають цьому.

1.1.2. Наявність військових конфліктів та війн у світі

Станом на 17.12.2015 конфліктні ситуації та війни обліковуються орієнтовно у 65 країнах світу та окремих регіонах, у тому числі: у Африці – 27, в Азії – 16, в Європі – 9, у Південній Америці – 4, у Північній Америці – 1 та на Близькому Сході – 8.

Гарячі ситуації спостерігаються у 25 країнах та окремих територіях, в тому числі:

- в Африці – у 12 країнах:

ДР Конго, Малі, Судан, Сомалі і Туніс – війна проти терористичних угруповань;

Єгипет, Камерун і Нігерія – війна проти ісламістських бойовиків;

Бурунді, Лівія і Південний Судан – громадянська війна;

- ЦАР – сутички між мусульманами і християнами;
- в Азії – у 4 країнах:
 - Афганістан, Пакистан і Філіппіни – війна проти ісламістських бойовиків;
 - Бірма – війна проти повстанських груп;
 - в Європі – у 2 країнах:
 - Росія – бойові дії проти ісламістських бойовиків у Чечні та Дагестані;
 - Україна – війна проти терористичних угруповань;
 - у Південній Америці – у 1 країні:
 - Колумбія – війна проти терористичних угруповань;
 - у Північній Америці – у 1 країні:
 - Мексика – війна проти наркокартелів;
 - на Близькому Сході – у 5 країнах:
 - Ірак, Ізраїль, Ємен – війна проти ісламістських бойовиків;
 - Туреччина – війна проти терористичного угруповання;
 - Сирія – громадянська війна.

Найбільший резонанс впродовж останнього тижня отримали такі події:

Бурунді - тіла щонайменше 87 осіб, у тому числі восьми співробітників сил безпеки країни, виявлені в Бужумбурі, столиці Бурунді, після того, як 11 грудня були здійснені напади на військові бази.

У п'ятницю близько 30 бойовиків атакували три військові бази в Бужумбурі і один об'єкт за межами міста. 12 нападників були ліквідовані, ще 20 затримані.

Влада країни заявила, що нападники хотіли захопити партію зброї для подальшої спроби організації втечі ув'язнених з в'язниць.

Однак згодом у МЗС Російської Федерації повідомили, що бойові сутички були частиною «зробленої групою військових спроби здійснення антиурядового заколоту».

Зіткнення в Бужумбурі відбуваються з квітня поточного року, коли президент країни П'єр Нкурунзіза оголосив про плани йти на третій термін. У заворушеннях загинули понад 240 осіб;

Ірак – бойовики екстремістської організації «ІДІЛ» провели першу за п'ять місяців серйозну військову операцію в Іраку.

У середу, 16 грудня, сотні бойовиків «ІДІЛ» атакували три міста на північ і схід від Мосула.

Атака була відбита курдським військом «пешмерга» за підтримки авіації США.

Представники курдів повідомляють, що при відбитті наступу ісламістів загинули десятки ополченців.

Пакистан – щонайменше 20 людей загинуло 13 грудня в результаті вибуху на ринку одягу в місті Парачинар (адміністративний центр району Куррам, Федерально керовані племенні території) на північному заході Пакистану.

Поранення в результаті вибуху отримали 55 осіб, з них більше 15 знаходяться в критичному стані.

Відповідальність за вибух поки ніхто на себе не взяв. У той же час повідомляється, що двоє підозрюваних були затримані біля місця вибуху.

Куррам є однією з найбільш проблемних племінних територій, оскільки межує одразу з трьома провінціями Афганістану і використовувався в якості ключового маршруту перекидання бойовиків.

Росія-Туреччина - екіпаж сторожового корабля ВМФ Росії «Сметлівий» 13 грудня відкрив вогонь зі стрілецької зброї по турецькому сейнеру в Егейському морі.

Згідно з повідомленням у прес-службі Міноборони РФ, «при зближенні турецького сейнера з російським сторожовим кораблем на відстань близько 600 метрів, з метою недопущення зіткнення кораблів, по ходу руху турецького судна на відстані гарантованого неураження, було застосовано стрілецьку зброю. Відразу після цього турецьке судно різко змінило курс і не виходячи на контакт з російським екіпажем продовжило рух повз СК «Сметлівий» на відстані 540 метрів».

1.1.3. Наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, в країнах, що мають спільні з Україною кордони

Республіка Білорусь

За повідомленнями Міністерства надзвичайних ситуацій Республіки Білорусь, надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, які б могли призвести до переміщення населення, впродовж минулого тижня у районах, що межують з кордонами України, не зафіксовано.

Республіка Молдова

Впродовж останнього тижня за даними Служби цивільного захисту і надзвичайних ситуацій Молдови наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, які б могли призвести до переміщення населення, не зафіксовано.

Російська Федерація

У регіонах, що межують з Україною за повідомленнями МНС Російської Федерації наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, які б могли призвести до переміщення населення, не зафіксовано.

Республіка Польща

У регіонах Польщі, які межують з Україною, впродовж останнього тижня наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, які б могли призвести до переміщення населення, не зафіксовано.

Румунія

У регіонах Румунії, які межують з Україною, впродовж останнього тижня наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, які б могли призвести до переміщення населення, не зафіксовано.

15 грудня більше тисячі пастухів прорвали кордони поліції і увірвалися на територію Румунського парламенту. Вони протестують проти закону, що обмежує кількість пастуших собак і можливості випасати овець з грудня по квітень. Поліція застосувала проти мітингувальників сльозогінний газ.

Закон, який викликав обурення фермерів, встановлює, що на рівнині пастух зможе використовувати для охорони стада одну собаку, а в гірській місцевості – три. Інші вівчарки повинні бути знищені.

Прихильники проекту стверджують, що таке обмеження дозволить вберегти тварин, на яких багато полюють в цій країні, зокрема оленів і кабанів, від собак.

При цьому вівчарство є одним із найважливіших елементів заробітку жителів сільських районів Румунії.

Словацька Республіка

У регіонах Словацької Республіки, які межують з Україною, впродовж останнього тижня наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, які б могли призвести до переміщення населення, не зафіксовано.

Угорщина

У регіонах Угорщини, які межують з Україною, впродовж останнього тижня наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, які б могли призвести до переміщення населення, не зафіксовано.

1.1.4. Основні шляхи постачання нелегальних мігрантів у Світі

Міграційна криза в ЄС триває. Основними постачальниками мігрантів є країни, у яких ведуться бойові дії. Це в основному країни Африки та Близького Сходу (Афганістан, Сирія, Лівія, Ірак, Туніс, Єритрея, Нігерія, Судан).

Погіршення погодних умов призвело до помітного скорочення потоку мігрантів, які намагаються потрапити до Європи, повідомило в четвер, 17 грудня, європейське прикордонне агентство Frontex.

Так, в листопаді кількість мігрантів, які нелегально добралися з Турції до Греції, склало 108 тис. осіб, що у двічі менше, ніж у жовтні. При цьому на початку грудня приток мігрантів продовжив зменшуватися.

Крім того, не виключено, що в якійсь мірі на ситуацію вплинуло і посилення прикордонного контролю в ряді країн Європи.

Як наслідок, за перші 10 днів грудня в Грецію прибуло лише 23 тис. мігрантів. Таким чином, не виключено, що в підсумку за місяць цей показник уперше за декілька місяців буде нижчим планки в 100 тис. осіб.

Мета мігрантів, що прибувають до Європи залишається незмінною – отримання статусу біженця та соціальних пільг у Великобританії, Німеччині, Швеції, Франції, Норвегії та інших розвинених країнах ЄС.

Основними маршрутами проникнення нелегальних мігрантів з країн Північної Африки та Близького Сходу до ЄС через є такими:

1) «Східний маршрут»: Україна та/або Румунія – Словачія та/або Угорщина – Австрія – Німеччина;

2) «Східний Середземноморський маршрут»: через Середземне море та/або через Турцію до Греції – Македонія – Сербія – Словачія та/або Угорщина – Австрія – Німеччина;

3) «Західний Балканський маршрут»: Греція – Албанія – Чорногорія та/або Сербія – Хорватія – Словенія та/або Угорщина – Австрія – Німеччина;

4) «**Центральний Середземноморський маршрут**»: через Середземне та Іонічне моря до Італії – Франція – Великобританія;

5) «**Маршрут Апулія та Калабрія**»: через Середземне море та/або через Турцію до Греції- через Середземне море до Італії – Франція – Великобританія;

6) «**Західний Середземноморський маршрут**»: через Середземне море до Іспанії – Франція – Великобританія;

7) «**Західний Африканський маршрут**»: по Атлантичному океану до Канарських іспанських островів;

8) «**Північний маршрут**»: Росія – Норвегія.

У середу, 16 грудня, у **Європарламенті** очільник Єврокомісії Жан-Клод Юнкер закликав схвалити план із захисту зовнішніх кордонів ЄС. При цьому Юнкер обіцяє зробити все, щоб зберегти існування Шенгенської зони.

За його словами, поряд з європейською системою захисту кордонів повинна бути збережена Шенгенська зона.

Крім того, глава Єврокомісії анонсував створення нових так званих «гарячих точок» на зовнішніх кордонах ЄС, де будуть реєструвати новоприбулих біженців.

Представники більшості фракцій у Європарламенті привітали заклики Юнкера щодо захисту кордонів ЄС.

Натомість згідно звіту, підготовленого урядом Люксембургу, який головує в ЄС, і оприлюдненого у четвер, 17 грудня, **Угода ЄС з Туреччиною** щодо стримування потоку біженців, якої було досягнуто 29 листопада, поки не дала очікуваних результатів.

У звіті йдеться про зниження потоку біженців, які потрапляють з Туреччини в ЄС, після 29 листопада до 4 тисяч на день.

Раніше ця цифра сягала 5-6 тисяч осіб на добу. Утім, така динаміка не обов'язково є заслугою Анкари і може бути пов'язана з іншими факторами, зокрема такими як погода.

Звіт містить висновок, що кількість біженців практично не змінилась за два тижні після підписання угоди порівняно з двома тижнями до цього.

Водночас правозахисники незадоволені поведінням Туреччини з сирійськими біженцями. 16 грудня міжнародна правозахисна організація Amnesty International оприлюднила доповідь, у якій закидає Туреччині відправку біженців назад до Сирії та Іраку.

Починаючи з вересня, сотні мігрантів були затримані на західному кордоні Туреччини та були переміщені на понад тисячу кілометрів до центрів утримання під вартою, розташованих на півдні та сході країни. Про це йдеться у доповіді **Amnesty International** під назвою «Сторож Європи».

За словами експертів Amnesty International, Туреччина ставить біженців «перед нелюдським вибором» - або залишатися невизначений час під вартою, або повернутися на батьківщину до Сирії та Іраку, «де їм загрожують переслідування, тортури і смерть».

Як повідомили правозахисникам самі мігранти, під час утримання під вартою їм забороняли мати будь-які контакти із зовнішнім світом. Через це, існує значна кількість незареєстрованих схожих випадків. Експерти також

наголошують на неналежних умовах утримання у центрах для біженців, які фактично перетворилися у «центри утримання», які фінансує ЄС.

Натомість **Європейська комісія** пропонує добровільний механізм переселення сирійських біженців з Туреччини.

Це має допомогти країні впоратися з хвилею біженців, та мобілізувати Анкару до обмеження напливу нелегальних мігрантів до Євросоюзу.

За різними даними, у турецьких таборах перебуває понад 2 млн мігрантів. Єврокомісія звернулася до країн-членів Євросоюзу щоб на добровільних засадах прийняти у себе частину мігрантів. Конкретної кількості не вказано, але йдеться про осіб, зареєстрованих у турецьких таборах до 29 листопада.

Комісія застерігає, що механізм буде перервано, якщо Анкара не виконуватиме взятих на себе зобов'язань – якщо кількість нелегальних мігрантів з Туреччини до Європи буде різко рости. Єврокомісія також поінформувала про призупинення участі в програмі Швеції – у зв'язку з тим, що в цій країні зареєстровано рекордну кількість заяв про притулок.

Разом з тим, мігранти з Косово, Іраку і Афганістану почали залишати **Австрію** через те, що їх очікування в цій країні не виправдалися. За словами мігрантів, вони думали, що догляд за ними буде організований на більш високому рівні, а процес отримання статусу біженця виявиться простішим.

Представник благодійної організації Caritas пояснив, що деякі приїжджі повертаються додому через страх «депортації і приниження», інші сумують за своїми сім'ями, а частина з них мала інші уявлення про Австрії та Європі в цілому.

За інформацією Міністерства внутрішніх справ Австрії, в період з січня по листопад Австрію добровільно покинули близько 1,1 тис. косоварів, 530 іракців і 120 афганців. Для порівняння, у 2014 році на батьківщину перебралися тільки двоє вихідців з Іраку, дев'ять з Афганістану і один з Ірану.

Двоє підозрюваних у причетності до нападів в Парижі (13 листопада) арештовані в австрійському Зальцбурзі у таборі для мігрантів.

Обидва арештованих прибули з Близького Сходу через Грецію разом з іншими біженцями. При цьому, вони, будучи громадянами Франції - один пакистанського, другий алжирського походження, використовували фальшиві сирійські паспорти, щоб видати себе за мігрантів.

Разом з тим **Литва** цього тижня прийняла перших чотирьох шукачів притулку з Іраку в рамках плану Європейського Союзу, який передбачає перерозподіл 160 тис. мігрантів. Вільнюс погодився прийняти 1105 біженців з Близького Сходу. Торік Литва прийняла загалом 440 біженців, які прибули Грузії, Афганістану та Україні.

Продовжуються прояви негативних настроїв серед населення країн Європи щодо мігрантів, які масово прибувають у пошуках притулку.

У **нідерландському** місті Гельдермальсен 16 грудня акція протесту за участі близько тисячі осіб проти відкриття притулку для біженців переросла у сутички з поліцією.

Десятки молодих людей намагалися штурмувати міську раду, кидаючи у поліцію пивні пляшки та петарди. Щонайменше одну особу було заарештовано.

У Гелдермалсені - місті з населенням 27 тисяч осіб неподалік Утрехта - планують збудувати притулок на 1,5 тисячі шукачів притулку. Протест проти цих планів став найбільшим виявом антимігрантських настроїв у Нідерландах з жовтня, коли хулігани вчинили напад на притулок для сирійських біженців.

В ніч на 14 грудня у **німецькому** місті Пірна невідомі закидали будівлю, яка мала стати притулком для біженців, «коктейлями Молотова».

Полум'я вдалось швидко загасити. Перші біженці мали бути розселені в будівлі вже в понеділок. Тому внаслідок інциденту ніхто не постраждав. Правоохоронці почали розслідування злочину на ґрунті ксенофобії.

За підсумками цього року близько 8 тис. осіб єврейського походження прибули до **Ізраїлю з Франції**. Це рекордна кількість репатріантів, які виїхали з країни.

Проте ці цифри є меншими за прогнозовані після атаки на кошерний супермаркет у Парижі у січні 2015 року 15 тис. репатріантів.

Франція вдруге поспіль стала основною країною походження репатріації до Ізраїлю.

На другому місці - Україна, репатріація з якої за останній рік зросла на майже 50% до близько 6900 осіб.

2015 рік стане рекордним за кількістю ізраїльських репатріантів за останнє десятиліття. В Ізраїлю очікують, що до кінця 2015 року кількість нових репатріантів сягне 30-35 тисяч.

1.2. Внутрішні показники

1.2.1. Наявність в Україні надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних.

Згідно з офіційною інформацією, розміщеною на офіційному інформаційному порталі Державної служби з надзвичайних ситуацій України надзвичайних, подій, які б призвели до можливого переселення людей протягом 11 – 17 грудня на території України не зафіксовано.

В ніч з 13 на 14 грудня внаслідок несприятливих погодних умов (пориви вітру), через спрацювання систем захисту ліній електропередач, сталося знеструмлення 147 населених пунктів у дев'яти областях, а саме: Рівненська – 28 н.п., Волинська – 21 н.п., Львівська – 21 н.п., Тернопільська – 19 н.п., Житомирська – 18 н.п., Вінницька – 17 н.п., Хмельницька – 14 н.п., Івано-Франківська – 6 н.п., Київська – 3 населених пункти.

Станом на 17 грудня енергопостачання населених пунктів відновлене бригадами обленерго.

1.2.2. Події у районах проведення Антитерористичної операції.

У період 11 – 17 грудня, незважаючи на відносне зменшення кількості обстрілів незаконними збройними формуваннями окремих районів Донецької та Луганської областей (далі – НЗФ) позицій українських військових, обстановка в зоні АТО залишалася напруженою.

Загалом протягом тижня, використовуючи великокаліберні кулемети, гранатомети, стрілецьку зброю, а також заборонені Мінськими угодами 82-мм

міномети, бойовики близько 170 разів порушили режим припинення вогню, внаслідок чого загинули, щонайменше, 2 українських військовослужбовця та 10 – отримали поранення.

Мал. 1 – Мапа АТО станом на 00 годин 18.12.2015

За інформацією, яку 14 грудня повідомив речник адміністрації Президента України з питань АТО полковник Андрій Лисенко, серед представників НЗФ поширюється невдоволення та небажання воювати проти українських військових. Так, за даними української розвідки, через зменшення потоку російських найманців та збільшення кількості бойовиків, які хочуть залишити лави НЗФ, окупаційна адміністрація планує провести насильницьку мобілізацію. Низький рівень мотивації пояснюється втратами серед бойовиків, які виникають не тільки через бойові дії, а й внутрішні суперечки.

Також на окупованій території іде активна торгівля неякісними алкогольними напоями російського виробництва, що призводить до отруєнь та навіть смерті людей. Аналогічна ситуація – з продуктами харчування, ліками тощо.

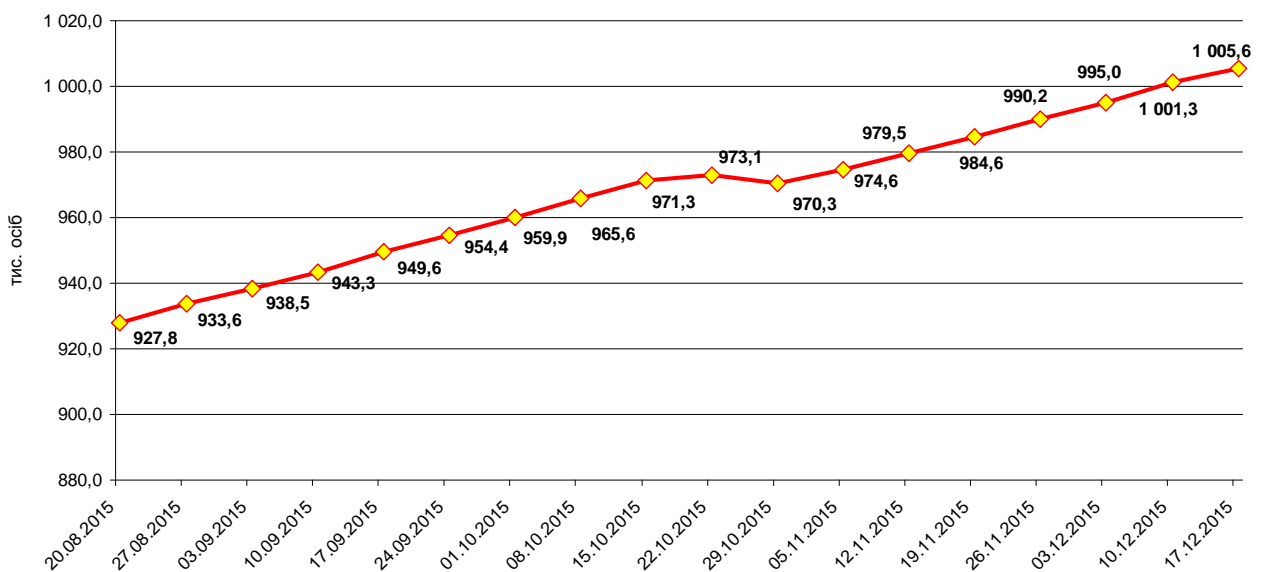
При цьому, НЗФ окремих територій Луганської області не пропустили 23 вантажні автомобілі з гуманітарним вантажем (430 т продуктів харчування та медикаментів), який було передано мешканцям окупованих територій від ООН.

1.2.3. Кількість внутрішньо переміщених осіб з тимчасово окупованої території України.

Згідно з оперативною інформацією Міжвідомчого координаційного штабу з питань соціального забезпечення громадян України, які переміщуються з районів проведення антитерористичної операції та тимчасово окупованої території, у період 11 – 17 грудня кількість тимчасово розміщених громадян України, які переміщені з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції, збільшилася на 4,3 тис. осіб (0,4 %). Із загальної кількості вказаних осіб 99,4 % – переселенці з Донецької та Луганської областей.

Станом на 17.12.2015 з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції до інших регіонів загалом переселено 1 005,6 тис. осіб (610,6 тис. сімей), у тому числі:

- з Донецької і Луганської областей – 984 тис. осіб;
- з АР Крим і міста Севастополь – 21,6 тис. осіб.

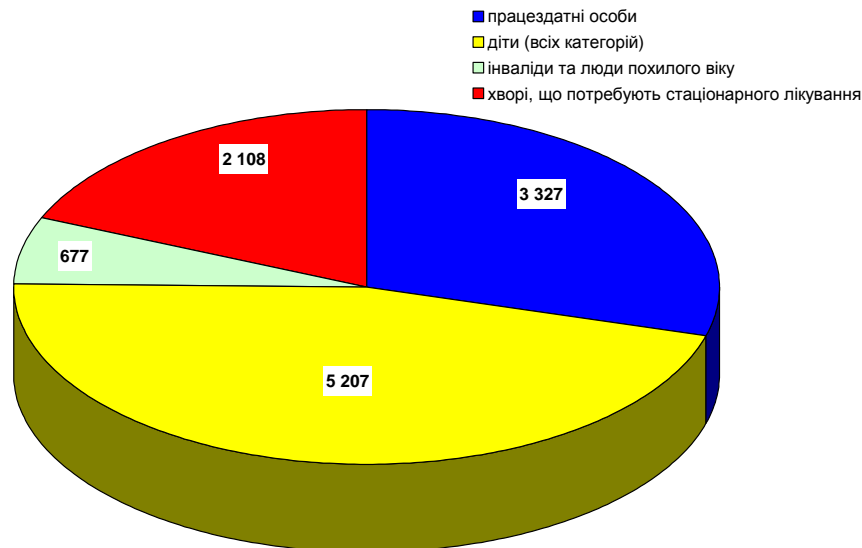
Мал. 2 – Кількість переселених осіб з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції до інших регіонів за наростаючим підсумком

Найбільші потоки внутрішнього переміщення осіб з районів проведення АТО спрямовані у східні та центральні регіони України (Луганська, Харківська, Донецька, Дніпропетровська, Запорізька, Київська області та місто Київ).

Мал. 3 – Розподіл внутрішньо переміщених осіб за регіонами переселення.

За інформацією ДСНС України місцевими органами виконавчої влади на даний час визначено 687 об'єкт різної форми власності, в яких можливе розміщення 11 тис. 319 внутрішньо переміщених осіб.

Мал. 4 – Можливості розподілу внутрішньо переміщених осіб за категоріями (осіб).

1.2.4. Зміни в законодавстві

Впродовж останнього тижня зміни у законодавстві, що стосуються сфер міграції, та які можуть вплинути на сфери міграції, не відбувалися.

II. ВПЛИВ ЗНАЧЕНЬ ОКРЕМИХ ПОКАЗНИКІВ МОНІТОРИНГУ МІГРАЦІЙНИХ РИЗИКІВ НА МІГРАЦІЙНУ СИТУАЦІЮ В УКРАЇНІ

2.1. У сфері внутрішньої міграції

Ризик посилення обсягів внутрішньої міграції населення з тимчасово окупованої території України та районів проведення АТО.

Як уже зазначалося вище, впродовж останнього тижня (11 – 17 грудня) кількість внутрішньо переміщених осіб в Україні збільшилася на 4,3 тис. осіб.

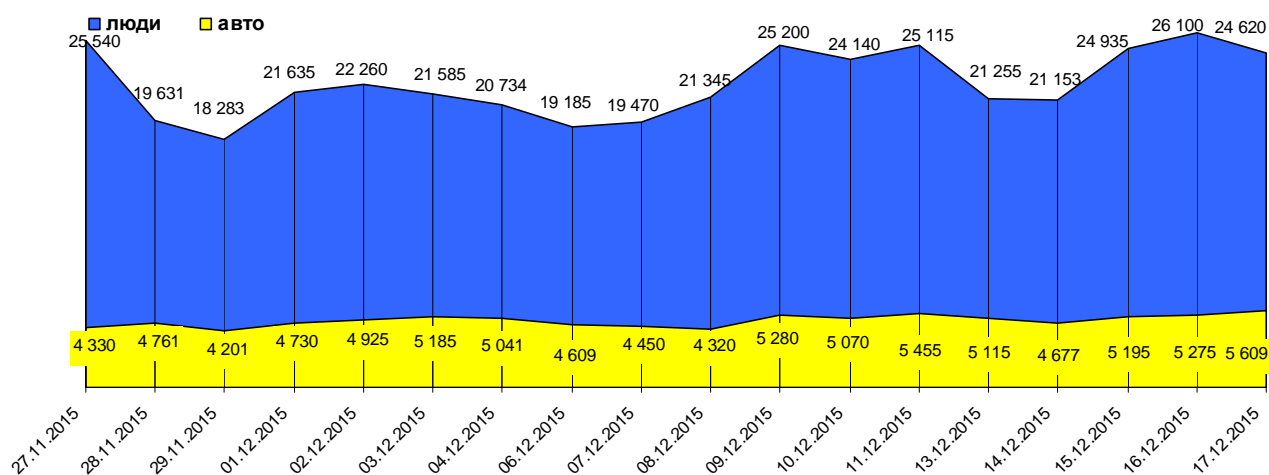
Наведене пояснюється тим, що, незважаючи на роботу ремонтних бригад з відновлення інфраструктури в окремих районах Донецької та Луганської областей, а також гуманітарну допомогу благодійних організацій, соціально-гуманітарна обстановка в зоні проведення АТО залишається дуже складною.

При цьому, протягом останнього тижня зберігалася тенденція до повернення осіб у зону АТО з Російської Федерації.

Так, згідно Щотижневого огляду від місії спостерігачів ОБСЄ на російських контрольних пунктах Гуково і Донецьк за 15 грудня 2015 року протягом останнього тижня з 9,7 тис. до 10,6 тис. входів/виходів на день збільшився середній обсяг транскордонного руху через зазначені КПП; середній чистий потік, при цьому, склав від'ємне значення (-118), тобто переважає рух з Російської Федерації до України.

Більшість транспортних засобів, які перетинають кордон мають номерні знаки, видані в Україні (Луганської області), у тому числі низка автопоїздів і міжміських автобусів, які курсують між Україною (Луганська область) та містами Російської Федерації.

Також, за інформацією Державної прикордонної служби України, протягом звітного тижня збільшився пасажиро-транспортний потік на контрольних пунктах в'їзду-виїзду на лінії розмежування в зоні проведення антитерористичної операції на сході України (далі – КПВВ АТО).

Мал. 5 – Пасажиро-транспортний потік в контрольних пунктах в'їзду-виїзду на лінії розмежування в зоні проведення АТО.

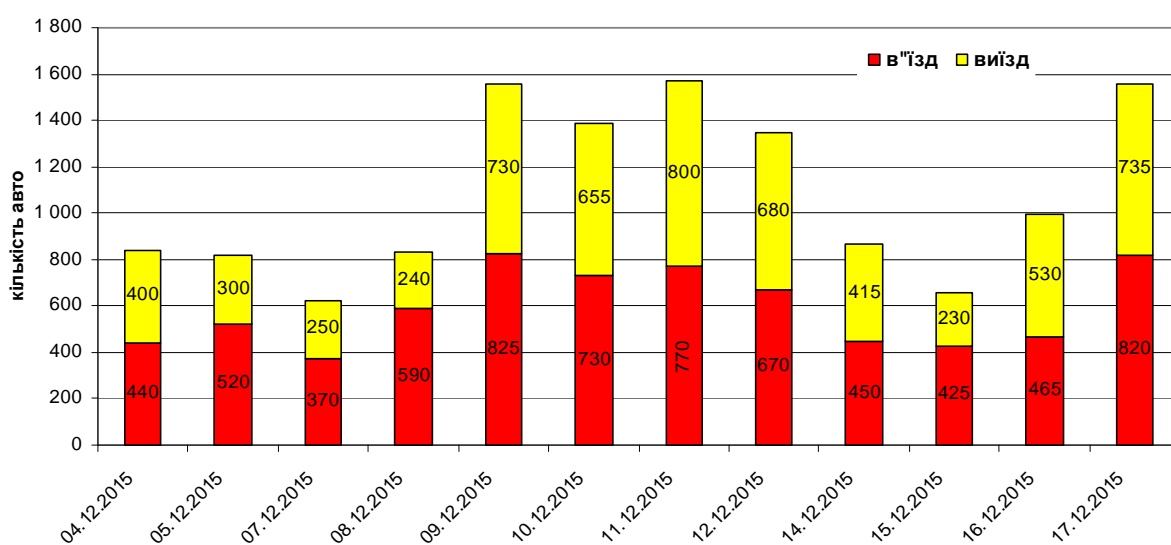
Як повідомила Державна прикордонна служба України, з наближенням Новорічних та Різдвяних свят очікується збільшення пасажиро-транспортного потоку, в тому числі в контрольних пунктах в'їзду-виїзду. Аби забезпечити

належне та оперативне оформлення громадян термін роботи окремих КПВВ АТО продовжувався на кілька годин.

На заміну двох старих пунктів – «Курахове» і «Георгіївка», 15 грудня відкрито новий КПВВ «Мар'їнка» з пропускнуою спроможністю 6 тис. осіб та 1500 транспортних засобів, що має суттєво зменшити навантаження на КПВВ АТО «Зайцеве» та «Новотроїцьке».

Також, напередодні Нового року очікується відкриття КПВВ в районі населеного пункту Піщевик (Волноваський р-он Донецької обл.), де буде обладнано більше смуг для руху, як транспорту так і пішоходів, у порівнянні з нині діючим КПВВ «Гнутове». Це дозволить максимально зменшити черги на даному напрямку та створити комфортні умови для людей.

Збільшення пасажиро-транспортного потоку на КПВВ АТО, в свою чергу, вплинуло на збільшення черг на пунктах в'їзду-виїзду.

Мал. 6 – Кількість транспортних засобів, які очікували у контрольних пунктах в'їзду-виїзду на оформлення для перетину лінії розмежування.

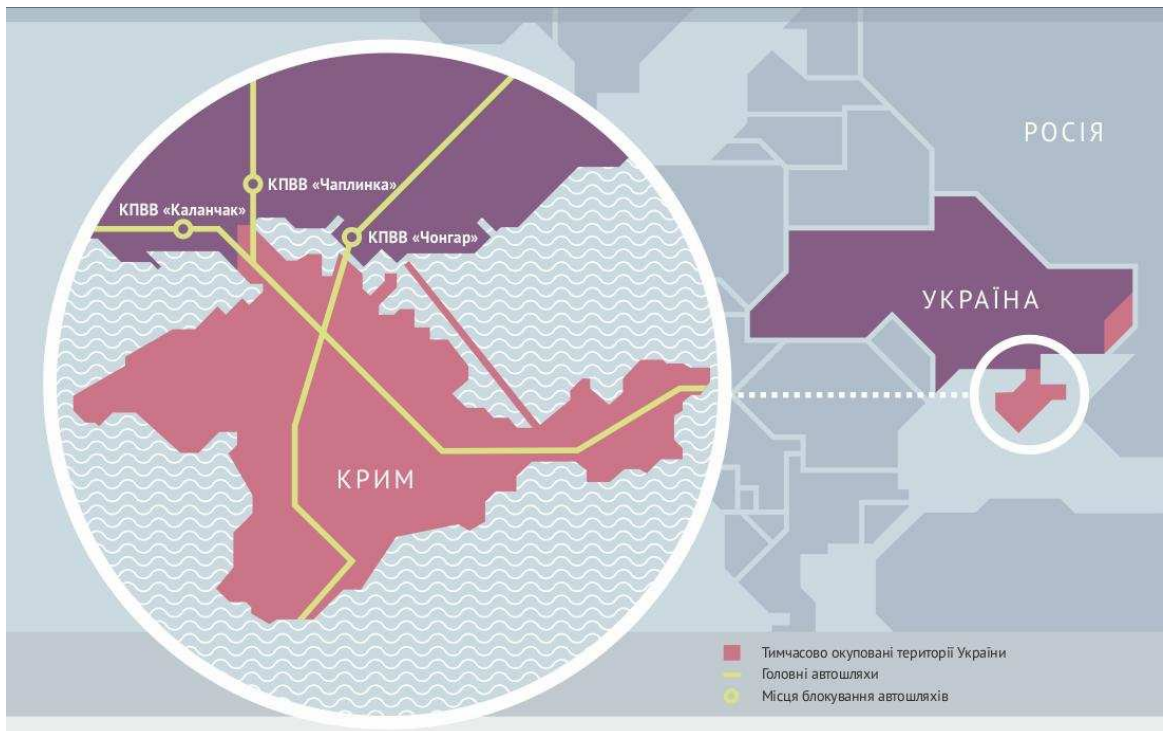
На адміністративному кордоні між територією ВЕЗ «Крим» та іншою територією України продовжується акція Меджлісу кримськотатарського народу з блокування вантажного транспорту, що рухається з материкової України на півострів через контрольні пункти в'їзду-виїзду через адміністративний кордон Чонгар, Чаплинка, Каланчак.

До початку цієї акції з Херсонської області на півострів щодня в'їжджали 400–500 вантажівок, які ввозили в Крим біля 6 тис. тонн продовольства на день.

Блокування вантажного автотранспорту в пунктах в'їзду-виїзду через адміністративний кордон між територією ВЕЗ «Крим» та іншою територією України перш за все вплинуло на вартість продуктів харчування українського виробництва на півострові.

Крім того, Уряд України 16 грудня прийняв постанову № 1035 «Про обмеження поставок окремих товарів (робіт, послуг) з тимчасово окупованої території на іншу територію України та/або з іншої території України на тимчасово окуповану територію», яка на період тимчасової окупації забороняє поставки товарів (робіт, послуг) під всіма митними режимами за винятком

особистих речей громадян, що переміщуються у ручній поклажі та/або супроводжуваному багажі, та соціально значущих продуктів харчування, сумарна вартість яких не перевищує еквівалент 10 000 гривень, а сумарна вага – не більше 50 кг на одну особу. Виключення щодо продуктів харчування застосовується лише у випадку, якщо особа, яка ввозить товари на тимчасово окуповану територію, в'їжджає на неї не частіше одного разу протягом доби. Дія постанови не поширюється на поставку електроенергії та ввезення гуманітарної допомоги.

Мал. 7 – Контрольні пункти в'їзду-виїзду через адміністративний кордон між територією ВЕЗ "Крим" та іншою територією України

Постанова набере чинності через 30 днів з дня опублікування.

Також активісти Блокади Криму продовжили «енергетичну блокаду» Кримського півострова шляхом обмеження доступу ремонтних бригад до пошкоджених на території Херсонської області ліній електропередач.

Проте, 15 грудня відбулися заходи щодо включення другого ланцюга першої черги енергомосту між Єдиною енергетичною системою Росії і Кримської енергосистемою.

Як повідомляють ЗМІ у Криму сумарна генерація електроенергії наразі перевищує 1 ГВт з урахуванням використання дизель-генераторних установок і перетікання електрики через енергоміст Кубань-Крим. Населених пунктів, в які не подається електрика, немає. Проте залишався певний дефіцит електроенергії: в проміжок часу пікових навантажень проводилися віялові відключення електроенергії. Як наслідок, на території Криму станом на 17 грудня залишався діяти режим надзвичайного часу.

Зважаючи на динаміку переселення осіб з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції, а також на

складний соціально-економічний стан на Кримському півострові та у окремих районах Донецької та Луганської областей протягом звітного тижня зберігся середній рівень ризику збільшення внутрішньої міграції.

2.2. У сфері нелегальної (незаконної) міграції

Ризик збільшення фактів незаконного проникнення іноземців та ОБГ на територію України.

Із запровадженням країнами ЄС жорстких заходів реагування на факти незаконної міграції, південні та західні регіони України, аналогічно до Угорщини, Македонії, Сербії, Італії, Хорватії та Греції можуть стати транзитними пунктами для нелегалів на шляху до розвинених країн ЄС.

Проте з настанням холодів чисельність бажаючих потрапити до держав-членів ЄС значно скорочується.

Так, у середу, 16 грудня, групу незаконних мігрантів з 13 осіб, 8 з яких діти, затримали на Закарпатті співробітники Державної прикордонної служби України.

Інформація про порушників надійшла від представників громадських формувань, які допомагають прикордонникам в охороні державного кордону.

Під час з'ясування всіх обставин їх подорожі було встановлено, що частина афганців, а саме сім'я з 7 осіб вже втретє в цьому році затримується прикордонниками на підступах до кордонів країн ЄС. На підступах до держрубежу організатори вказали їм напрямок руху, а самі зникли. За деякий час афганців затримали прикордонники.

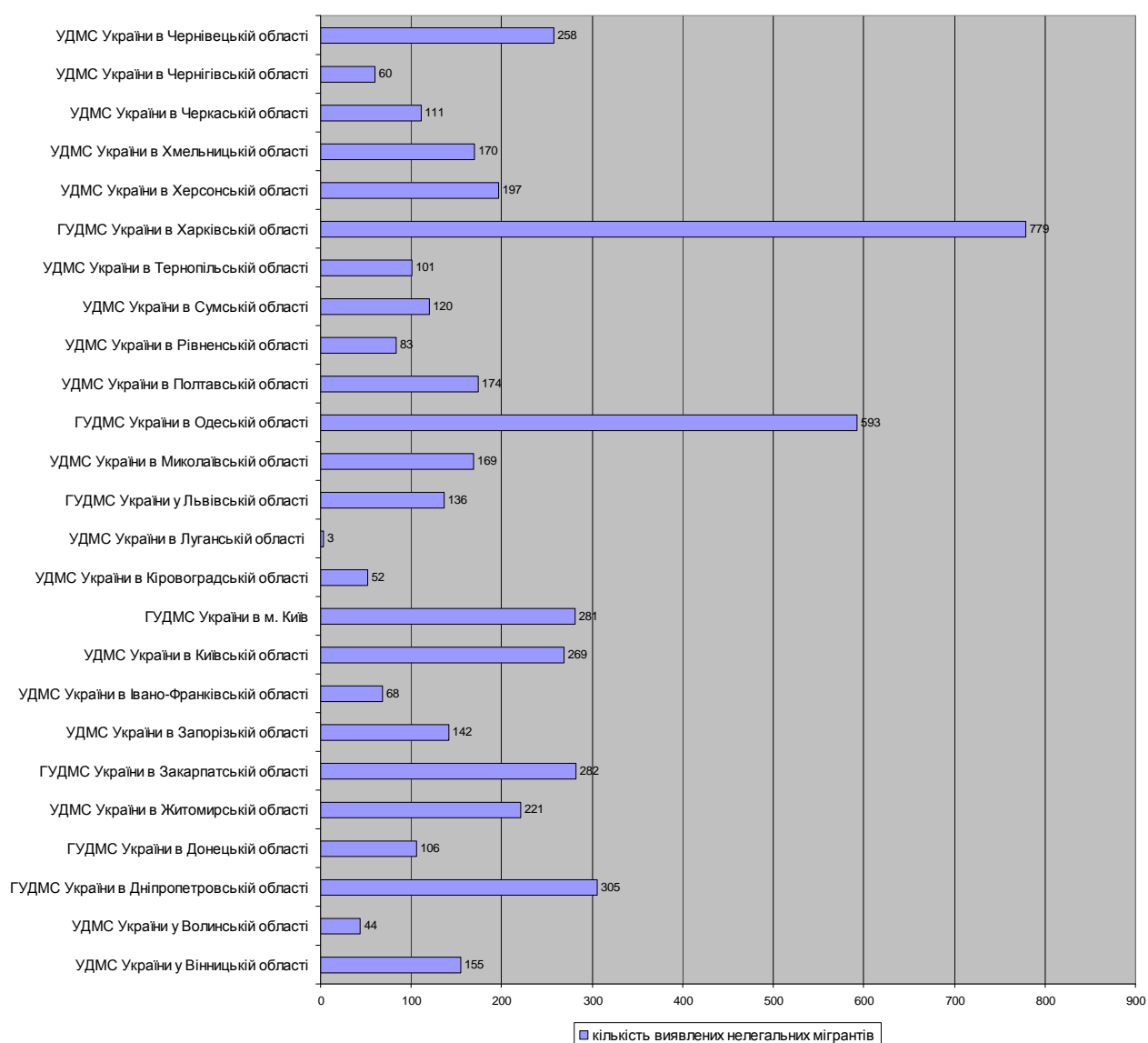
При цьому, як зауважується Держприкордонслужбою, в очікуванні холодів організатори та посібники переправи незаконних мігрантів намагаються якомога швидше позбутися від них. Під час подорожі вони нерідко полишають мандрівників в невідомій місцевості напризволяще. Крім того, вони не зважають на те, що подібні «подорожі» горами можуть призвести до загибелі мігрантів, особливо малих дітей.

Станом на 17.12.2015 органами ДМС виявлено 4 879 нелегальних мігрантів, що на 70 осіб більше, ніж станом на 10.12.2015. Детальна інформація щодо географії виявлення нелегальних мігрантів органами ДМС наведена у малюнку 8.

Також органами ДМС впродовж минулого тижня виявлено 426 іноземців та осіб без громадянства, які порушили правила перебування в Україні.

Наразі головним фактором відсутності масового напливу нелегальних мігрантів з країн Африки та Азії в Україну є настання несприятливих кліматичних умов Україна, незручне географічне розташування по відношенню до основних шляхів міграції у ЄС, наявність військового конфлікту на Сході України та невпинне зниження прожиткового рівня населення України.

Географія виявлених органами ДМС нелегальних мігрантів станом на 17.12.2015

Мал. 8. – Географія виявлених органами ДМС нелегальних мігрантів станом на 17.12.2015

Короткостроковий прогноз: враховуючи зниження напруги у районах проведення АТО та наростання спротиву мігрантам у країнах-членах ЄС, ризик збільшення фактів незаконного проникнення іноземців на територію України може бути високим.

2.3. У сфері надання притулку

Ризик зростання звернень громадян, у країнах походження яких відбуваються дії, що перешкоджають нормальному проживанню людей, із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує захисту.

Впродовж 11 місяців 2015 року за отриманням статусу притулку в Україні звернулися 1 365 особа, що на 104 осіб більше, ніж за 10 місяців. Найбільша кількість шукачів притулку в Україні станом на 30.11.2015 були вихідці з Афганістану – 597 (на 44 особи більше), Сирії – 130 (на 10 осіб більше), Сомалі – 107 (на 4 осіб більше) та Росії – 79 (на 4 особи більше).

У поточному році, станом на 17.12.2015, органами ДМС прийнято 823 рішення відносно осіб, які звернулися за притулком в Україні, з яких прийнято рішення про визнання біженцем – 33 рішення, про визнання особою, яка потребує додаткового захисту – 99 рішень, про відмову у визнанні особою, яка потребує захисту – 558 осіб та про втрату/позбавлення/скасування статусу особи, якій надано притулок – 133 рішення.

З огляду на те, що у країнах походження шукачів притулку в Україні тривають активні бойові дії, і те, що держави-члени ЄС закривають власні кордони для нелегальних мігрантів з країн Північної Африки та Близького Сходу, в Україну у будь-який момент може хлинути потік мігрантів, утому числі тих, що прямують до держав-членів ЄС.

Короткостроковий прогноз: враховуючи наявність триваючих військових конфліктів у країнах Близького Сходу і Північної Африки, та наростання спротиву мігрантам у державах-членах ЄС, рівень збільшення потоків шукачів захисту в Україні є високим.

2.4. У сфері трудової міграції

Ризик необґрунтованого зростання обсягів трудової міграції в Україні та негативного впливу трудових мігрантів на ринок праці в Україні.

Падіння валового внутрішнього продукту (ВВП) України в третьому кварталі 2015 року порівняно з третім кварталом 2014 року (в постійних цінах 2010 року), згідно з оновленими даними Державної служби статистики України, становило 7,2%.

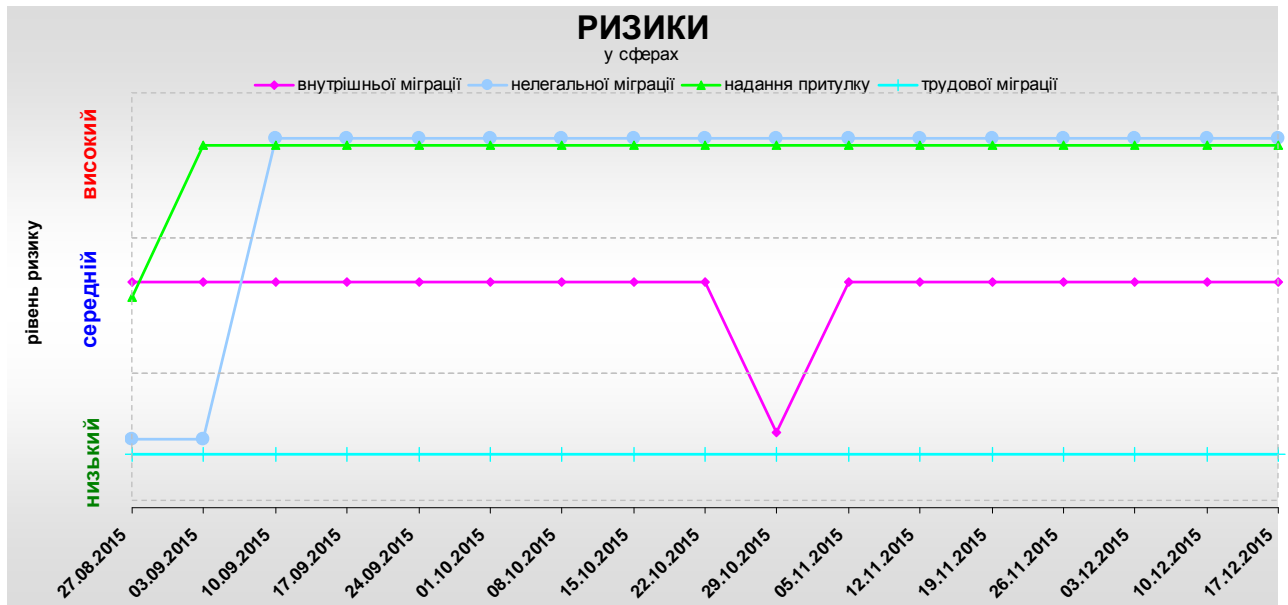
Також Держстат погіршив оцінку зростання ВВП у третьому кварталі порівняно з попереднім кварталом. За оновленою інформацією, порівняно з другим кварталом 2015 року, з урахуванням сезонного чинника, ВВП у третьому кварталі 2015 року зріс на 0,5% замість 0,7%, оприлюднених у листопаді.

За оцінками Держстату, номінальний ВВП у фактичних цінах у третьому кварталі становив 555,044 млрд грн.

Зростання дефлятора ВВП у річному виразі (показник, що відображає реальну зміну цін на всі товари та послуги) за підсумками третього кварталу оцінюється в 37,8%.

Рівень інфляції за січень-листопад поточного року становив 142,3 %, що на 2,8 % більше ніж за січень-жовтень (139,5%).

Короткостроковий прогноз: враховуючи викладене та події на Сході України, наявність значних ризик необґрунтованого зростання обсягів трудової міграції в Україні та негативний вплив трудових мігрантів на ринок праці в Україні наразі є низьким (допустимий).

Мал. 9. – Динаміка значень показників міграційних ризиків, які впливають на міграційну ситуацію в Україні.